

REGULAMENT

POSTĘPOWANIA

W KRAIACH JKMŚCI PRUSK.

Z WYŁĄCZENIEM ATOLI UDZIELNEGO XIĘSTWA ŚLĄSKIEGO

I HRABSTWA GLATZ

PRZY

DOKOMPLETOWANIU REGIMENTOW

Z RODAKAMI W CZASIE POKOJU.

De Dato w Berlinie dnia 12. Lutego 1792.

w Białymstoku,

z Drukarni Jana Jakuba Daniela Kantera, Jego Królewskiej Mości Nowo-Wschodnich
Pruss Nadwornego Drukarza.

REGULAMENT

POSTOWANIA

W KRAJACH PRUSKICH

WYDANE W WARSZAWIE W KRAJACH PRUSKICH

WARSZAWA 1862

WYDAWCA

WARSZAWA W KRAJACH PRUSKICH

WARSZAWA W KRAJACH PRUSKICH

25. 500

225239 IV

My Fryderyk Wilhelm z Bozey Laski Krol
Pruski etc. etc.

Obowiązek służenia w Woysku tego rodzaju jest powinnością Naszych wiernych Poddanych, iż z dobrem Kraiu, o którego pomyślność naywięcey iesteśmy troskliwi z utrzymaniem całości onego granic przez liczną tylko Armią mogących być zasłanionemi, z ubezpieczeniem nakoniec własności i majątku samychże Obywatelów, w nayścisleyszym zostaje związku.

Im więcej tedy na takowym obowiązku Naszych wiernych poddanych, kościem utrzymania dotąd nabytey sławy Woysk Naszych, i na wrodzoney onym odwadze i mężwie, z którym niebszpieczeństwa pogardzając Oyczyzny swey bronić przywykli, polegać możemy, tym bardziey więc życzeniem y wolą Naszą jest, o to się starać, aby ten obowiązek służby zgodnie z pomyślnością y dobrem Kraiu ile być może równie pomiędzy wszystkiemi był podzielony, aby nad ścisłą potrzebę dla nikogo niebył przedłużonym, ani z uszkodzeniem większemu Przemysłowi Naszych Prowincyi wykonywanym, tudzież aby miał przyłączone nadgrody, ktorych Inwalidzi dla swojego na starość opatrzenia, nadewszystko zaś wiernie w ciągu służby

Spra-

Sprawiający się w dalszey Promocyi spodziewać się mają. Pobudzeni przeto iesteśmy, przez Kommissyą od Nas ustanowioną tym koncem zaszle zalecenia względem Wybierania Kantonistów i stosunkow ich służby na nowo roztrząsnąć, bliżey udeterminować i dokładniey sposobem Regulamentu kazać one ułożyć, ażeby równie Kray iako też Regimenta y każdy zwiernych Naszych Poddanych Praw swoich y Powinności był świadomy, y ażeby od nikogo więcej nie wyciągano, lub też na iego włożono nie było, iak tylko tyle, ile do dopełnienia Naywyższego Naszego zamiaru jest potrzebnie. Zalecamy przeto, ażeby przy sporządzaniu Rol Kantonowych, Wybieraniu Kantonistów, przy oznaczeniu czasu Ich służby y Abszytowania, po całym Naszym Państwie, iezeli albo częścią lub całkiem od ustanowienia kantonowego uwolnionemi nie są, z Wyłączeniem jednak Naszego Udzielnego Xięstwa Śląskiego y Hrabstwa Glatz, w przyszłości podług następującego zachować się sposobu.

§. 1.

Regimenta
kantonowe
y onych po-
dział utrzy-
mać się mają

Podział kantonowy, podług którego Kompaniczne Kantony zniesione, i każdemu Regimentowi są wyznaczone Dymy Dystryktu iakiego dla do kompletowania odchođu Rodaków, tenże sam zachowany ma bydź y nadal.

§. 2.

Nowe Kolo-
nie y Osady
zostają do
Dyspozycyi
JKMści.

w Przyszłym zaś czasie gdy w takowym Dystrykcie nowe się pobudują Dymy; z takowych więc pojedyncze, a zwłaszcza takowe, które w starych mieyscach kantonowych budowane zostają do Regimentu kantonowego dołączone bydź mają; lecz nowe Kolonie y Osady tak dopiero iako i napotym do Naywyższej Naszey zostają Dyspozycyi, y gdy ten lub ów Regiment takową kolonią bez wyraźnego Naszego zezwolenia sobie przywłaszczy, takowe przywłaszczenie nie jest ważne.

§. 3.

Wszystkie
Dymy są
Kantonom
podległe.

Wszystkie Dymy są Kantonom podległe, iezeli one same lub ich Mieszkańcy osobiście nie są wyjęci z pod kantonu.

§. 4.

Jaki Dym
ma się li-
czyć.

Każdy Dom mający Wchod osobny y komin, za Dym jeden ma bydź liczony; w takowym Domie, iezeli kilka mieszka famili, wtedy pod Numerem Domu w Roli Kantonowej osobno wprowadzone bydź mają. Podwoyne zaś Dymy to jest Dom w którym dwie familie osobne utrzymujące Gospodarstwo mieszkają, za dwa Dymy uważane bydź mają.

§. 5.

§. 5.

Obowiązek kantonowy rozściaga się do miejsca Kantonego Urodzenia przeto miejsce Urodzenia decyduje, do którego Regimentu kantonista należy, jeżeli też Miejsce było zwyczajnem Siedliskiem pomieszkania Rodziców.

Miejsce urodzenia decyduje, do którego Regimentu kantonista należy.

§. 6.

Kobieta pewne Siedlisko Pomieszkania mająca, gdy porodzi na inném miejscu, gdzie trefunkowo przemieszkiwa, Urodzony Syn do Regimentu kantonowego obowiązany tego, gdzie zwyczajne Siedlisko Pomieszkania Matki było.

Dalsze ograniczenie poprzedzającego §. względem Dzieci Mażeńskich, na inném miejscu urodzonych.

Duchowny miejsca tego gdzie się takowy przypadek wydarza, w kościelną małą adnotować metrykę, Regimentu zaś kantonowego konsystującego w Miejscu Urodzenia jest Powinnością do Regimentu kantonowego właściwego tego pomieszkania Siedliska o tym dać Wiadomość.

§. 7.

Podrzutki jeżeli są chłopcy, należą do Dystryktu Kantonego gdzie są znalezione, za Wysłęzieniem zaś Rodziców idą za ich stanem.

Względem Podrzutków.

§. 8.

Gdy od obowiązku Obrony Państwa używający onegoż Protekcyi żaden się usunąć nie może, żadna tedy tu excepcya miejsca niema, prócz wyraźnego Udeterminowania w terażniejszem Urzędzeniu ku polepszeniu Pomysłności Państwa wydanym.

Dalsze ograniczenie Obowiązku Kantonego.

§. 9.

Szlachta co do Osoby wolna y żadney nie podlega Konkrypcyi.

Wolność Szlachecka.

§. 10.

- Bez kondycyjalnie wyłączamy z Powinności Kantonowej.
- Posessorow Dobr szlacheckich, lub innych mających Prawa Szlacheckie także ze Stanu Miejskiego, gdy Fortuna takowa ma wartości 12000 RTallarów y więcej, lub gdy Posessor oney Fortuny sam podług Ustawy do Exemcyi Kantonowej kwalifikuie się.
 - w Służbyie Kraiowej będący zaprzysięgły w służbach cywilnych zostający officialista na Osobie swojej.

Bez kondycyjalnie wyłączone.

B

zaś

zaś kantonowi podlegli do Służby Cywilney przypuszczonemi bydź niemają, aż poki od Powinności kantonowey uwolnieni wprzód nie będą.

c) Synowie Konsyliarzow y Sekretarzów Expedycyjnych przy Naszych Kraiowych Kollegiach, również Landrathow i Kreisrathow, przy Akcyzach Prowincjonalnych, y Dyrekcyach Celnych, Kamerach Xiążąt y Ziemstwie.

d) Miasta y Dystrykta, Professye y pojedyncze Individua, ktoreśmy osobliwemi Naszemi Prywilejami y Protekcyą, również y ci, którychśmy podług ograniczenia w teraźniejszym Urządzeniu od Obowiązku Służby Woyskowej wyjęli.

e) Wszyscy Zagraniczni, którzy w Naszym Kraiu przemieszkiwaią lub po Miastach osiedli, Ich z sobą przywiezionemi Synami y Parobkami.

z Takowych zaś ci, którzy po Miastach puste place, po Wsiach zaś puste Pola do uprawy biorą, lub też nowe Domy, gdzie ieszcze żadnego nie było, bądź to swoim własnym bądź cudzym buduią kosztem mają podobnież bydź wolni bez kondycjonalnie od kantonu, razem i z Ich w kraiu splodzonymi Synami, a zatym z całym pierwszym ich Pokoleniem.

§. II.

Uwolnieni
sz od Kan-
tonu pod
Warunkiem

Pod Warunkiem z Obowiązków Kantonowych wyłączamy;

Synow Poborców Akcyzy, czyli Inspektorów akcyzynich po Miastach wielkich.

Synów Doktorskich,

Uczonych Assessorów przy Sądach Miejskich,

Dyrektorów Bankowych,

Chirurgów Batalionowych,

Buchhalterów Głównych Kass Prowincjonalnych y Kantorów Bankowych,

Kalkulatorów Kraiowych Kollegii,

Poborców Kontrybucyi y Podatków Dystryktowych,

Dyrektorów Sądów Miejskich,

Fiskalów,

Justyc Kommissarzów Kraiowych Kollegii,

Justycyi Urzędników,

Audytorów Garnizonowych,

General-Chirurgów,

Inspektorów Ładowey y Wodney Budowli,

Cła wodnego (Licent) Poborców,

Członków Magistratowych po Miastach wielkich,

y Uczonych Członków Magistratowych po średnich y małych Miastach,

Dyrektorów Mennicy,

Dozorców wyższych Mennicy,

Rendantów Mennicy,

Oberbuchhalterów, podobnież,

Pro-

Probierzow y Wyrzynających Stempli,
 Ober-Audytorow,
 Ober-Stabsmedyków,
 Ober-Kupców, i
 Ober-Buchhalterow, też Administracyi Inspektorow
 Drzewa użytkowego y Opałowego,
 Prowiant-Maystrow wyższych y niższych,
 Poczmaystrow po Miastach wielkich,
 Inspektorow Akcyz Prowincjonalnych,
 Inspektorow Prowincjonalnych, Towarzystwa Han-
 dlu Morskiego,
 Kwatermistrzow Regimentowych,
 Audytorów Regimentowych,
 Chirurgów Regimentowych,
 Registratorow przy Kollegiach Krajowych,
 Rendantow przy Głównych Kassach Prowincjonal-
 nych y Kantorach Bankowych,
 Syndyków przy Ziemskich y Stanu Rycerskiego
 Subzelliach, podobnie przy Kanoniach y przy
 Magistratach,
 Inspktorow Celných,
 Jeżeli się na Nauki lub Ekonomikę podług ogranicze-
 nia tegoż wyrazu w §. 13. lub też do Handlu poświęcili.

§. 12.

Podobnie pod Warunkiem uwolnieni są od Kantonu na-
 si Generalni Dzierżawcy i Amtmani, równie też Dzierżawcy Synowie
 Dobr Szlacheckich z urodzonymi w czasie Dzierżawy Syna- Dzierżaw-
 mi swoimi używać mają takowego uwolnienia, skoro są w ców.
 stanie obeymować dzierżawę od 3000 lub więcej Reichstala-
 row; Synowie zaś ich, jeżeli albo są w stanie znaczną obey-
 mować Dzierżawę albo do Przepisow poprzedzającego Para-
 grafu stosują się.

§. 13.

Synowie Aktualnych Konsyliarzow Konsystorza iako też Duchowni i
 Proffessorow y Doktorow po Akademiach uczących, są bez Szkólni.
 ograniczenia od wpisu w Role wyięci; lecz Synowie Du-
 chownych po Miastach y Wsiach w ten czas tylko za wyię-
 tych od wpisu uważani będą, jeżeli się poświęcą Naukom,
 Handlu (Commercium) lub Ekonomice; przyezym iednak się
 waruie iż pod tem słowem Ekonomiki rozumieć się ma Nau-
 ka, a zatym tylko ci uwolnieni być mogą i mają którzy na
 iednem Naszych Ekonomicznych Amcie lub w Dobrach
 Prywatnych Znacznych, należycie wyuczyli się, podając z
 ich pilności, z datności y Dobrego Sprawowania się Swia-
 dectwa tak dalece, iż w przysłości znaczne Dobra arędować
 lub onemi zarządzać są w Stanie. Równie pod tymże Wa-
 runkiem wyięci są od wpisu w Rolę Synowie:

Naucy-

Nauczycielow trzech Naypierwszych Klass w Gymnazyach. Wyższych Szkół, które równie iako Gymnasia torują Drogę do Akademii, także

3. Rektorow w Szkołach Srzednich y Inspektorow po Seminariach w Miastach Kantonowych.

Do pierwszej Klassy należą Szkoły w Szczecinie, Stargardzie, i Nowym Szczecinie, w Klasztorze Bergen, Halli, Minden, Herfort, Bielefeldt, Hamm y Soest. Nakoniec Protestantskie Gymnasium w Elblagu.

Do Drugiej Klassy Reformackie y Ewangelickie Szkoły w Frankforcie nad Odrą, Szkoły w Prenzlau, Ruppın, Stendal, Salfeld, y Kustrin, wielka Szkoła Radna w Szczecinie, trzy wielkie i Reformacka iedna Szkoła w Krolewcu Pruskim, Collegium Fridericianum, i Szkoła w Tylzy, y podobnie Szkoła katedralna w Halberstadzie.

Do 3ciey Klassy, wszystkie te Szkoły Mieyskie, w których Trzy się znajdują Nauczyciele.

Z pomiędzy któremi iezeliby się osobliwych zasług lub Talentow do Nauk Szkolnych Podnauczyciel, lub Syn onego okazał, ma bydz względem wyłączenia onego do Zwierzchności Kantonowey Prowincyi podany, y po Uczynionym Examinie, ile tylko można łaskawie ufaworyzowany,

§. 14.

Przez co utracie mogą Exemcyją.

Lecz gdyby Synowie wspomnionych Osob w poprzedzających Paragrafach 11. 12. y 13. wyrażonych poświęcili się na Nauki, a potem dla złego Zachowania się albo popełnionego występku relegowani, albo względem nieumiejętności przy Examinie odesłani zostali, y iezeli między tymi tacy, którzy Ekonomiką podług przeznaczenia tego słowa w Paragrafie 13. albo handlem zajmują się, przez Swiadectwa nieokazą Dowodow ich zdadności, y dobrego Zachowania się albo gdyby mieli włożyć się, życie nieprzystoynne prowadzić, y stan obrany porzucić y opuścić, przeto w ten czas znowu powracają do Obowiązku Kantonowego.

§. 15.

Synowie Oficiantow Leźnych.

Synowie Ober-Leźniczych y Oficiantow Leźniczych utrzymujących Rachunki należą do Korpusu Strzelców konnych. Lecz Synowie Podleźniczych są przeznaczeni do Strzelcow piechotnych — do Podleźniczych należą takoz Mieyscy i Szlachetni Oficialiści Leźni, iezeli ci ostatni osobliwe do służby ich należące Pomieszkania, osobne kwatery Lasow ich szczególnemu Dozorowi powierzone mają, z tego wszystkiego Rachunki prowadzić muszą, innych Strzelcow albo Straźników pod Dozorem swoim mają, ani Liberyi nie noszą, ani do uslugiwania Panóm swoim użyci nie bywają. Z przeciwna zaś sami Straźnicy tylko i Gayownicy i wszyscy ci niżsi Oficialiści, którzy w Regimen-

gimencie piechotnym Strzelców nie służyli, wymuią się od tego. Synowie zaś tych Sług Leśnych niższych oraz Podleśniczych, którzy do Strzelców niekwalifikują się, ale zajmują i biorą się do innej jakiej Professyi, należą do Regimentu Kantonowego. Jednakże Synowie wszystkich Naszych Podleśniczych y Miejskich Sług Leśnych, którzy jeszcze prawdziwie nie są w Korpusie Strzelców, powinni się stawić przy Rewizyi Kantonowej co rok dziejącey się, i tam przemierzani y zapisani bydz maia. Tak sporządzoną osobną Specyfikacją każda kommissya Kantonowej Rewizyi przesyła Szefowi korpusu Strzelców, y pod ow czas ten Szef wybiera potrzebnych do zastąpienia Osob odeszłych z Regimentu. Lecz wszyscy ci, którzy po 26tym Roku wieku jeszcze nie są umieszczeni w korpusie Strzelców, lub przynajmniej iuż są dla tegoż korpusu wybrani, wchodzą w obowiązek Naturalny ich Kantonowy y do niego należą.

§. 16.

Gornicy, kruszczow miedzianych Kopacze i Hutnicy po Hutach i Topialnach w Zielaznych i Miedzianych Hamerniach w Fabrykach mościeznych i innych znajdujący się Hutnicy, tudzież przy podobnych Fabrykach ustanowieni Oficjanci, równie takż wyuczeni Kowale y Robiący drot z Zelaza ordynarnego i Zelaza nayprzedniejszego, tudzież ze Stali y przy innych Meta'owych Fabrykach, y Sami y ich Synowie, jezeli ci ostatni przy tej Professyi pozostaną, wolni są od zaciagu wojskowych. Lecz jezeli oni obierają sobie inną Professyą, od czego jednak Synowie Oficjantow, jezeli albo przy Studiach albo przy Handlu zostają, pod wyrażonemi w Paragrafie 14. warunkami wymuią się — tedy takowi należą do Rewizyi Kantonu.

Exemcie
Gornikow,
y Kopaczow
kruszczow,
Hutnikow.
Kopaczow
Miedzian-
ney Rudy,
Stalową,
drotową, i
innemi ba-
wiących się
Fabrykami
Meta'owemi
Ludzi.

§. 17.

Lecz aby zapobiedz wszelkim obojętnem Tłumaczeniom, a ztąd mogącym wypadać Błedom y Omyłkom postanawia się niniejszem urzędzeniem.

- 1) Iż wszyscy Gornicy y Hutnicy, ktorzy w Marchyi w dniu 21. 8bra 1769 Roku zawartey Konwencyi w Rotenburgu, y w innych Osadach w Kur y w Nowey Marchyi, w Pomerányi, w Prussach Wschodnich y Zachodnich zaś przy publikacyi niniejszego Regulamentu w Towarzystwie Gornikow znajdujący się, iako Gornicy y Hutnicy zaprzysięgli, w Regestra Towarzystwa Gornikow wciągnięni, y jeszcze robotą około Gor y Hut zaprzętynieni byli, y sami y ich Dzieci wolnemi od Werbunków zostają.
- 2) że Podobną wolność otrzymuią zagraniczni Gornicy y onych Dzieci, częścią przyprowadzone do Kraiu tego, częścią w kraiu Pruskim zrodzone.

Dokładniejszy
Oznaczenie po
przedział-
cego Para-
grafu.

- 3) Iż względem tych w sposobie poprzedzającym wolność otrzymujących Gorników y Hutników Lista Pokolenia w której Imiona Synów wspomnianych wyżej Oficiantów y Robotników, onych Mieysce Urodzenia, Wiek, Czas iak długo każdy zostaje przy Professyi, y czym zatrudnia się iak naysumnienie wprowadzeni być muszą, i wygotowaną przy kommissyi Rewidowania kantonów Dystryktowych dla Uregulowania kantonowych wpisów (kanton Rollen,) podana y corocznie Specyfikacya ubywających albo przybywających podobnie podana być ma.
- 4) Iż kantonistom Robota Gornicka y Hutnia nie powinna być broniona y dla tego oni żadnego osobnego Pozwolenia od kommissyi Rewizyi kantonowych nie potrzebią.

Jednakże nie są dla tego excypowani, y ci Robotnicy z obowiązku do Kantonu należący od Urzędów Kopalnych y Gornicznych nigdy za prawdziwe Członki Towarzystwa Gorników nie będą uważani, ani w Listę Towarzystwa Gorników nie będą w prowadzeniu, atym bardziey ieszcze nie będą zaprzysięgli. Gdyby zaś takowy Robotnik potym miał być uwolnionym od Obowiązku kantonowego, to tedy ta Exempeya rozciąga się tylko na Jego Osobę nie zaś na iego Dzieci które do Kantonu zawsze należą.

§. 18.

Exemicya
Osob nale-
żących do
Robot geto-
wania y
Czyszczenia
Soli.

Osoby należące do Fabryk Naszych gotowania Soli y czyszczenia składają się z 5ciu Klass,
do 1wszey należą Oficjanci,
do 2giey Professioniści,
do 3ciey Ludzie Rzecz- i Kunszt ten znający,
do 4tey Robotnicy, i
do 5tey ci Ludzie ktorzy do pilnowania służą.

Co do 1wszey Klassy to iest Oficjanci, do której takż Zawiadowca Ekonomyi przy Fabrykach Przewarzania y Czyszczenia Soli, Zawiadowca wody Sol zawierającej w Halli, Ubijający Sol przy Fabryce Mindenskiej, Zawiadowca przy liczeniu Soli i Klepkow do beczek y równieź wymierzający Sol, Drzewo y Węgle należą, ci, co do ich Osob, zupełnie się kwalifikują do tego co w §. 10. względem uwolnienia Kantonego wszystkich przysięgłych Officialistow cywilnych iest oznaczono.

Synowie Aktualnych Wspol- Człaków Amtow Solnych y ustanowionych przy nich expedycyjnych Sekretarzow są wolni od Kantonu bezkondycjonalnie.

Synowie zaś Kalkulatorów, Registratorów, Faktorów, Buchhalterów, Inspektorów Solnych, Expedytorow Solnych, y Rendantow tylko w ten czas podług §. 11., iezeli się albo Naukom ogulnie, lub Nauce Solney osobliwie, także wiadomości Handlu, Fabryk y Ekonomice podług wyrazu w §. 13. poświęcają y podług §. 14. wolności swej nie tracą.

Do drugiey Klassy należący Kowale, czyszczenia Rowu Luftowego horycontalnie z ziemi z pod Ogniskiem wyprowadzo-
nego

nego Pilnuiący, Ciesli, Mularze y Będnarze z swoimi Czeladnikami Kantonowey podlegają Powinności. Przeto żaden Mayster takowych Professyi, nie pierwey bydz ma przyiętym, ani do Prawa Maystrowskiego przypuszczonym, poki Absztytu Regimentowego nie złoży; względem zaś czeladnikow owych Professyonistow, gdy są do przewarzania, y czyszczenia Soli używani, y w aktualney zostają służbie, wtedy zabieranie onych do Woyska powinno bydz wstrzymane, a to wtym przypadku, kiedy Zwierzchność Fabryki Solney przedstawia, że oney takowy czeladnik iest nieodbycie potrzebnym, gdy zaś w Examinie okaże się rzecywystość takowego żądania Zwierzchności Solney, wtedy ow Czeladnik od Służby Woyskowej zupełnie uwolnionym bydz ma. Robiący kosze do Soli, iako żadnego nie składają Cechu za równo są uważani z Czeladnikami, a tak co się wyżej względem Czeladnikow ustanowiło, też ściga się y do robiących kosze.

Do 3ciey klasy należący wyżsi Maystrowie Przewarzania Soli, Mayster Przewarzenia i Stawiający Domy, czyli Budy gdzie się Sol przewarza, Chłopcy lub Robiący przy kotłach do przewarzania soli służących, lub iako w powszechności wszyscy przyprawianiem, roznoszeniem, pakowaniem soli zatrudnieni, wyżsi i niżsi Maystrowie przeczyszczaniem Soli, Stawianiem wiatraków, Pomp y Studzień kunsztownych bawiący się y onych czeladnicy pod nazwiskiem Kunstknecht znani, Pilnuiący Studzien, Maszyn, i Kotlarze równie też Maystrowie przy Maszynie Ogniowey w Szenebeku ze wstzystkimi znaiącymi takowy kunszt rzemieślnikami potrzebnymi, wraz z Synami onych są od kantonu uwolnionymi, dopóki tylko Robotą przy przewarzaniu y czyszczeniu Soli będą zaięci.

Przeciwnie Robotnicy do 4tey klasy należące, iako to Wyrzucający Sol z Kotła, Taczający, Sztempluiący Beczki, Jeżdżący po węgle i do miejsca Wożący, Myjący kosze, (Sążnik) drzewo pod miarę Układający, Dyrygujący machiną i prowadzeniem koni, Pomocnicy koło koni, y Rąbający drew, są obowiązani Kantonowi, iezeli nie są Synami do 3ciey klasy należących uwolnionych Znaiących się na tym kunszcie; — a iako żaden z tych Robotnikow, iako do kantonu Obowiązanych, bez poprzedniczey wiadomości Amtu Solnego do służby Woyskowej niema bydz przyiętym; więc się przytym postanawia, iż do Robot Myjącego kosza, Sążnika, Dyrygujących Machin i koni Pomocnikow koło koni y Rąbających DREW, Zaden Syn do 3ciey klasy należących uwolnionych Znaiących się na tym kunszcie przypuszczonym bydz niema, co iezeli się stanie, tenże przez to od Służby Woyskowej uwolnioném nie będzie.

Ludzie do 5tey Klasy należące, iako to Pilnuiący beczek, Buchty, Węglow, y nocni Stroże, nie są od kantoru wolni, a co większa funkcy takie zastąpione bydz mają szczególnie przez Inwalidów, czy to Woyskowych, czy to przy fabrykach przewarzających sol. z Resztą ieszcze postanowi się w powszechności:

- a. Iż dokładna ma bądź prowadzona Lista Rodu pokolenia do do 3ciey Klasy należących Znaiących się na Kunszcie, y Synow onych ktorzy bądź do przewarzania, bądź Czyszczenia angazowali się lub nie, gdzie się wszystko to uważać

zać ma, co w §. 17. No. 3. względem tego jest przepisano.

- b) Ze gdy liczba Rzecz i Kunszt Znaiących powiększoną być musi, Synowie już przy tej Robocie instalowanych Artis peritorum zastąpić powinni, gdyby zaś tych nie było, w ten czas do tego tyle, ile można Zagranicznych angazować, i tylko w szczególnym przypadku Rodaka brać potrzeba, który od Regimentu kantonowego albo już uwolnionem albo do uwolnienia kwalifikować się powinien
- c) Iż jeżeliby między wyższymi 5ciu Klassami ile że kantonowi podlegają mieli znajdować się zagraniczni, ci dla siebie samych, i ich Dzieci téj używają wolności od kantonu, iaka dla Zagranicznych w §. 10. Litr. e jest ustanowiona; i na koniec,
- d) Iż takowe urządzenie przy Fabryce Solney w Szonenbeku y przy Fabryce Czyszczenia Wody Solney w Gros-Salze dopiero z ukończeniem teraźniejszego Kontraktu Warzenia Soli a to od Trinitatis 1793 ma się zaczynać, aż do tego czasu zaś ma wszystko zostać podług ustawy 9. Kwietnia 1768. wydanej.

Robotnicy przy Towarzystwie pracującym koło dobywania y przewarzania Soli w Hali, zostają tym czasowo przy zezwoloney Hallorom dotąd wolności od Kantonu. Przeciwnie Robotnicy y posługacze przy Towarzystwie przeczyszczania Soli y gotowania w Gros-Salz y Staszfurth jeżeli dla osobistej swojej zdatności, lub Urzędu nie są ipso Jure uwolnieni potym tak iak przedtym podlegają kantonowi. Z fabryk Przewarzania soli zaś Hutnik solny bez poprzedniczey wiadomości Towarzystwa przewarzaniem Soli trudniącego się, do Służby Wojskowej wybierani być nie ma.

§. 19.

Exempcia
tych, którzy
Majątek od
10,000 RTa-
larów y
więcej po-
siadają.

Majątek od 10,000 RTalarów uwolnia Należącego do kantonu, z Synem Jego od obowiązków Służby Wojskowej, jeżeli nie jest z Stanu Professyonisty, Miejskiego Rolniczego, y Chłopskiego.

§. 20.

Kupcy wiel-
cy Fabry-
kanci, Za-
kładnicy Fa-
bryk i ich
Synowie.

Kupcy mający w Handlu swoim roczney 5000 i więcej Talarów wynoszący Cyrkulaeyi Pieniędzy, Entreprenierowie Fabryki, y Fabrykańci, którzy 12. Warsztatów opatrnią, lub też tyleż Robotników zatrudniają, wolni sami y ich Synowie od obowiązku kantonowego, jeżeli ci ostatni, iako y synowie tych, którzy majątek posiadają od 10,000 RTalarów, których w §. poprzedzającym wspomniono, naukom Handlu i Fabryk lub Ekonomice iako się wyraziło w §. 13. poświęcili.

Lecz

Lecz względem tych, równie też same ograniczenie ma miejsce które w §. 14. niniejszego Regulamentu jest okryślone.

§. 21.

Fabrykanci pomniejsi, na przykład Tkacze Adamaszkowe, Jedwabnicy, Tkacze Towarów wełnianych y bawełnianych, Blecharze, Farbiarze, Drukarze, Pokostnicy i t. d. podobnież Fabrykanci Popiołu farbnikowego, Topnicy, Maystrowie warzący Cukier i. t. d. niemniej Tkacze Płótna, gdy kunsztownie robią, y szczególnie z tego żyją, nie tylko co do ich Osoby od służby Woyskowej uwolnieni, lecz mają prawo podobnegoż uwolnienia y dla iednego z swych Synów żądać, którego dla prowadzenia swego Rzemiosła nayzdatniejszym byź sądzą; od wyboru zaś tego ci naywiększego wzrostu wyymuią się. We wszystkich tych przypadkach Ograniczenie znayduie miejsce, gdzie Oycowi excempcia iednego Syna do Wyuczenia y prowadzenia iego Rzemiosła przyzwolona będzie. Nadto ieszcze wyraznie tu wspomina się, iż ci Robotnicy w Fabrykach, rozciągających się do znacznego Handlu i Industryi Krajowey np. przy znacznych Fabrykach Płociennych Bielefeldskich w Hrabstwie Rawensbergskim, osobliwej Laski użyją względem uwolnienia od Służby Woyskowej, y podług potrzeby Regimentów w Proporcji znaczności Fabryki, więcej Synów onychże, ieżeli Ci kunsztowi Oycy się poświęcają, y przy tym zostają, całkiem od Służby Woyskowej uwolnionymi byź mają.

§. 22.

Zeglarze żeglujący po wielkich i mniejszych Rzekach posiadający własny Okręt tey wielkości iż na onym 20 Winspłow (mniara od 24 Szeßl. berlinski) Zytą ładować można, co do ich Osob są od kantonu uwolnieni gdy posiadają więcej Okrętów teyże wielkości, mają Prawo równego uwolnienia od kantonu dla tylu swoich Synów żadać, ile takiego gatunku Okrętów mają. Lecz takowa Laska, poty tylko służy, póki Takowy przy possessyi Okrętu że wszelkiem do tego służącym opatrzeniem zachowuie się.

§. 23.

Względem żeglujących po Morzu są

- a) ci Zeglarze, którzy własne mają okręty, lub przynajmniej znaczną Część mają na nich, z ich Synami, ieżeli ci kunsztu swoich Oyców wyuczają się, y kontynuują.
- b) Wszyscy Zarządzający Okrętami y Styrujący bez różnicy wzrostu po złożeniu świadectwa, iż Rzemiosł swoje doskonale umieją.
- c) Ci do kantonu obowiązani którzy Rzemiosła Budowli okrętowej doskonale się wyuczili, ieżeli 6. Calów nie zamierzają, y

Zeglujących po Morzu.

D

d) wszy-

- d) wszyscy doswiadczeni Maytkowie Morscy, wszyscy Sternicy mający znanie Morza, Portów, którzy 6. calowey miary nie dochodzą od wzięcia do Regimentów uwolniają się. Pryncypalnie zaś względem Zeglarzów y Rybaków wyraznie ieszcze ustranawia się, iż
- e) żaden z nich do wożenia Prowiantu, Artylleryi, lub bagazu regimentowego brany być nie powinien, gdyż ci obchodzenia się z konimi nie uczyli się; daley
- f) ze którzy w 24tym Roku wieku swego potrzebney nie mają Wysokości besprzecznie Absztyta tym dawane będą, y od wszelkiego dalszego stawienia się u Kommissyi Rewizyney kantonowey całkiem uwolnieni być mają. Lecz za to ciż są obowiązani stawić Rekrutów potrzebnych do korpusu Pontynierów, jeżeliby tego potrzeba wymagała, do czego nayzdatniejszy z nich wybierani być mają.

§. 24.

Rybacy Portowi y Nurkiem chodzący Ludzie.

Nurki i Rybacy Portowi tak sami iako y jeden z ich Synów, którego sądzą do kontynuowania swego Rzemiosła za nayzdatniejszego, równeyże Wolności używać mają.

§. 25.

Do krajowych Stad potrzebni Ludzie.

Dla Naszych Krolewskich y innych w kraju założonych Narodowych Stad, nie odbycie potrzebni słudzy, z wzięciem onych do służby Woyskowej, poty się ma zostać, aż poki przy stadach w służbie zostają. Lecz powinni

- a) Koniuszowie Nadworni Prowincyi dokładnie Liczbę Ludzi wyrazić, iaką każde Krolewskie Stado, iakżac do tego Nadworne Stada po prowincyi w każdym mieyscu, gdzie konie stoją, potrzebuie.
- b) Naywyższa miara tychże Ludzi przy stadach wyrażonych tylko 7 Calow trzymać powinna, lecz tych ludzi naywięcey tylko 3cia Część być musi, resztuiące zaś 4 część onych tey miary dochodzić nie mają.
- c) Słudzy przy Stadach nad 7 Calów zamierzające mają być wciągnięte w Kanton, chyba by że iako Konowale i do ujeżdżania Koni, lub iako inne potrzebne koniecznie subiekta, wielkim być mieli pożytkiem dla Stada.
- d) Koniuszowie Nadworni dokładną Listę Ludzi w zmienionych Stadach będących, komunikować mają co rocznie na początku Miesiąca Augusta General Inspektóróm y kommissyiom Rewizyi kantonowey podług przepisanej schemy. Lecz tylko ludzie iako nie odbycie potrzebni w podobnych Tabellach wyrażeni, od zaciągu do woyska są wolnemi, jeżeli wyżej tu wymienione granicy nie są przestapione.

Ci kantoniści, których w Listach nie wyrażono, a Liczbę Ludzi po Stadach Nadwornych iako potrzebnie doniesionych przewyższają, mają być do służby woyskowej zaciągnięte, jeżeli się do tego kwalifikują. Jeżeliby z tych nie mia-

mianowanych Ludzi nie ktorzy mieli Staienny Mundur nosić, lub co tym bardziey okazać Paszporta, więc te mają bydź za postępnie uzyskane poczytane, ludzie zaś zabrane y doniesione Ober-koniuszemu dla wyexaminowania, y ukarania, gdy są Winni.

- e) Kommissye Rewizyjne kantonowe przy coroczney Rewizyi kantonowej, Ludzi w każdym Stadzie będących, mają w przytomności koniuszego Nadwornego rewidować, mierzyć, i Listę stosowną ułożyć y Regimentom tym które w ich Dystryktu kantonowym, a do kantonu obowiązani przy Stadach Nadwornych mają Ludzie, Listę z wyrażeniem Imienia y Nazwiska y miary, odesłać. Ludzie którzy w tey Rewizyi chorzy, lub nieprzytomni są, teyże jeszcze samey Jesieni na Trzecim z Regimentem lub Nadwornym Koniuszym umowionym miejscu, bydź mają rewidowani.
- f) Zadeń niemający Lat 20 do Stada przyiętym bydź nie może, y przytym z obowiąże się iego iż przynaymniey lat 18 bez przerwy przy Stadzie służyć musi, chyba ze się uyrzy w tciu lub 2gim Roku, że do tego nie iest zdatny, y na koniec
- g) Takoż od Stad służy, którzy przed skończonym 18nastym Rokiem swey służby od Stada oddaleni będą, mają bydź kommissyi kantonowej Rewizyi Imieniem y nazwiskiem w przód oznaymieni, ażeby ci, gdy do służby są zdadni, do Regimentów zaciągnięni bydź mogli.

§. 26.

Owczarze, pomiędzy ktorych nie mają się rozumieć ani Pasterze Wleyscy, ani Parobcy, mający pod sobą trzodę od 1500 y więcey owiec, gdy Siedmiu y więcey Calów nie zamierzają, od stawienia się poty są wolni, poki powierzone Im trzody wiernie, pilnie y poczcziwie doglądają. Przeciwnie skoro do Służby Woyskowej są zdadni, zaraz mają bydź stawieni, ieżeli się dowiedzie ich umyślne niedbalstwo względem Służby, lub z powodu tego od Państwa oddaleni zostali.

Owczarze
znaczn.

§. 27.

Pocztyliony y Pomocnicy po Pocztach, poki aktualnie w służbie zostają y nad 3 lub naywyżey 4 Cale nie zamierzają, do służby woyskowej nie mają bydź zaciągnięni. Pocztmaystrowie za Pocztylionow y Pomocnikow Pocztowych nikogo kantonowi obowiązanego bez pozwolenia kommissyi Rewizyjney kantonowej przyymować nie mają pod Sztrofem Dziesięciu Talarów.

Względem
Postylio-
now y po-
mocnikow
przy Pocz-
tach.

§. 28.

§. 28.

Co do Mennonistow
Braci Morawianow
y Żydow.

Memmoniści, Bracia Morawianie, Żydzi i ich Synowie, zostają tak dopiero, iako i napotym od Służby Woyskowej, y od wpisania w Rolę kantonową wolni. Posledni zaś iako to Bracia Morawianie y Żydzi, żadnych Mieysć do kantonu obowiązanych nabywać ani posiadać nie mają, a w przypadku, że się im na to pozwoli, muszą też przyiąć razem obowiązek kantonowy. Mennonisci zaś szczególnie podług Edyktu 30. Julii 1789 względem urzǳenia Mennonistów uważani być mają.

§. 29.

Oznaczenie
ilości Pola
lub innego
jakiego, tak
na Wsi, iako
i w Mieście,
sposobu ży-
cia, który
dla kantoni-
sty abszyd-
nyskuie.

Pośiadającemu znaczona ilość Roli kantoniście, lub gdy z Professyi swojej żyje na Wsi, albo w mieście, ma być Abszyt dany; z pomiędzy których mają się rozumieć:

- a) w Kurmark, Neumark y Pomerany ci, którzy w ciągnięciu są w Catastro Cyrkułowym, kontrybucye y pieniądze do Kawaleryi opłacają, kwatery y Furaż ku Żywności Kawaleryi dawać muszą, również ci, którzy do takowego wzmiankowania nie należą lecz ro Szefłów Oziminy y Jarzyny wysiewają.
- b) w Magdeburskim y Altmarku własnym Sprzężaiem około gospodarstwa rolnego robiący.
- c) w Halbersztadtskim 5 Szefłów Oziminy y tyleż Jarzyny wysiewający.
- d) w Prussach Wschodnich y w Litwie ktorzy odbywają Szarwarki, albo jeżeli Rolę, jedną albo nad jedną Włokę Chłmińską wynoszącą mają, wolne są od Służby, albo jeżeli są na 5ciu, lub 6ciu Szefłach wysiewu w każdym Poletku po Wsiach osadzeni z obowiązkiem pełnienia Służby.
- e) w Prussach Zachodnich y w Dystrykcie Netz, ktorych Rola dwie Magdeburgskie włoki w gornych Polach Puł zaś Włoki Chelmienskiej w Nizinach wynosi.
- f) w Prowincyach z tamtej strony Weser Opłacający co Rocznie kontrybucyi 12 Talarow y więcej, podobnież ci, ktorzy Podwoły y fury do węglów dawać muszą, chociaż kontrybucyjne kwantum od takowego Rolniczego Gospodarskie Rocznie 12 Talarow nie wynosi. Względem zaś Rolnikow Mieyskich, ci ktorzy 30 Szefłow Pola zarabiają y uprawiają.
- g) w Prowincyach gdzie się Chmiel uprawia, ci, ktorzy od 3 Winspłow Chmielu podatek oddają; daley
- h) Wszyscy ogrodnicy, w takowym obrębie będący, iż ustawiczna przytomność koniecznie potrzebna jest Gospodarza, y nakoniec.
- i) Wszelkie wielkie Gospodarstwa Rybakow y z Trzody żyjących.

§. 30.

Spada takowa ilość Roli

- a) przez Śmierć Possessora do tych czas posiadającego, na jednego lub więcej kantonistów, ten więc ma być abszytowany, który podług ustawy Prowincyi ma Prawo do Sukcesyi, bądź będzie słusznego wzrostu, bądź mały. Gdy zaś Prawo Sukcesyjne miejsca tu nieznaidnie, więc z więcej Synów ten otrzyma Possessyą, y tym końcem ma być abszytowany, który bynajmniej nie jest do Służby Woyskowej zdolny, Dziedzicom tegoż zaś przypodoba się. Dyspozycya Rodziców względem Ich Dobr Obiecia za życia lub po śmierci czyniona, w ten czas tylko dopuszczona będzie, jeżeli udeterminowany Syn do obiecia Dobr potrzebną znaioność Gospodarską posiada, do zaciągnięcia do Regimentu potrzebnej Wysokości nie jest, y przynajmniej ma Lat 20. Gdyby.
- b) Takowa Fortuna, którąby wdowa lub córka posiadała, gdy przez ożenienie się przypada kantoniscie, Regiment jest w obowiązku onego abszytować, jeżeli nie zamierza 5 calów lub więcej. Jeżeliby przez wczasie ożenienia się nieprzywidziany spadek Sukcesyi, lub inne okoliczności jednemu w woysku będącemu żołnierzowi lub żoncy jego, dostał się taki podobny sposób Żywienia się z Roli w obu takich okolicznościach, temu, aby spadła na jego Rolę sam mógł ogospodarować bez sprzecznie Abszyt Regimentowy ma być udzielony.
- d) Obiałby Oycowskie Gospodarstwo za życia tegoż Syn urodzony, lub Pasierb, y tym końcem został abszytowany, więc pośledniego niezdolność do Służby ma być dowiedziona, lub też że już ma więcej lat 50.
- e) Toż samo się rozumie względem podobnych Dóbr okupionych tak dalece, iż w przód już spłodzeni synowie kupującego względem onych Abszytowania w podobne wstępują Prawa, iakoby na tej fortunie zrodzeni byli.
- f) Nabędzie przeciwnie osiadły Poddany drugą Fortunę Rolniczą, nie odbiera przez to prawa żadnego do Abszytowania dwóch Synów, równie iako i Abszytowania drugiego Syna żądać nie można jeżeli w przód Abszytowany na innej Fortunie, bez zezwolenia Regimentu jest osadzony, chyba w ten czas, iż w pierwszym lub drugim przypadku mający się osadzić Syn, tylko 3, najwięcej 4 zamierza Cale.
- g) Jeżeli Possessor wielkiej Fortuny, majątek gruntowy rozdziela, y na rozdzielonym gruncie drugiego swego chce osadzić Syna, ten ma być Abszytowanym, bądź On jest mały, bądź słuszny ma wzrost.
- h) w Okolicach gdzie Dobra Chłopskie na pewne Lata arędują się, Arędujący chłopci, po upłynionej Arędzie, gdy w przeciągu Roku, na nowej znowu nie osiadają Arędzie, są Obowiązani kantonowi, co w udzielonym mu Abszycie wyraźnie adnotowano być musi.
- i) Jeżeli takowa zwyż wyrażona fortuna żadnego nie ma Possessora przez śmierć pierwszego, lub że do obiecia tej żaden z Synów ostatniego Possesora nie jest zdolny, aby

E

więc

więc nie pustowała, Regiment kantonowy nie może się usunąć innego na te miejsce kantonistę osobno abszytować.

§. 31.

Miejskie
Gospodar.
stwo rolni-
cze i inne
znaczne
sposoby do
życia.

Równie jak się rzekło względem Dóbr Rolniczych na Wsi, ma się też zachować z Abszytowaniem Mieszczan Rolniczych po Miastach lub gdy inny jaki miejski sposób dostarczący do życia mają, między którymi liczyć się mają Piwowarowie, Gorzalnicy, Austerye y Apteki, jeżeli mający się Abszytować tego sposobu życia sam trzymać się przedsięwzię.

§. 32.

Przy wła-
snych Miey-
scach Pro-
fessyoni-
stow.

Na Własnych Miejskach Professionistów, pomiędzy któremi też się razem biorą po Wsiach będące Kowale, Ciesle, y Kołodzieie, również podług tego przepisu Abszyt jednemu Synowi w ten czas tylko być ma udzielonym, gdy krajowi y podatkowi Konsyliarze, y w przypadku wynikłej ztąd wątpliwości, także Woienno Ekonomiczne Kammery dające Abszytu dla prowadzenia ich Rzemiosła koniecznie potrzebny być osądzą; zaś Młynarze y Papiernicy niemający własnych, ani w Arędzie Młynów za równoz gospodrzami Rolniczymi podług §. 30. uważani być mają. Jeżeliby abszytowany Kantonista co do wzmienionego sposobu życia §. 30. y 31. nie kontynuował, lub pozbywał, udzielony mu Abszyt traci swoją moc, y takowy znowu obowiązany jest Kantonowi.

§. 33.

Prawa dzie-
dzicow
względem
ich Podda-
nych, jeżeli
co pożyte-
cznego ku
swey po-
trzebie u-
czyć się ka-
żą.

Dziedzic gruntu ma Prawo dla takowych swych Poddanych, których swym kosztem nim ciż nad 5 całów zamierzają kunsztu jakiego jak np. Ekonomiki, Ogrodnictwa i tym podobnych ku potrzebie do usług swoich uczyć kazać, uwolnienia od zaciągania dopoty żądać, aż poki takowi Ludzie aktualnie na ich płacie y chlebie znaydują się.

§. 34.

Względem
samowolne-
go oddale-
nia się od O-
bowiązków
Służby Sta-
nu chłop-
skiego przez
nauczenie
się jakiego
Rzemiosła.

Już to Prawem Policji zalecono jest, iż żaden chłop ze Wsi nie ma się uczyć Rzemiosła, gdy to tylko Synom Rzemieślników po Wsiach cierpianych y takowym Synom chłopów, którzy dla Słabości, lub niedołęztwa ciała do Roboty Wiejskiej albo służby Woyskowej nie są zdolni, być ma pozwolono. Chcący się przeto takowego jednego uczyć Rzemiosła, wyraznie powinien mieć od swojej Zwierzchności Sądowej na Pismie pozwolenie które nie inaczej być ma
mu

mu dane iak pod wyżej wzmienionym ograniczeniem. Bez złożenia takiego świadectwa żaden Mayster pod Sztrofem 5ciu Talarów Chłopa ze wsi do Nauki wziąć nie ma, y żaden Cech pod Sztrofem 10 Talarów przez Assessora lub Starszego in Solidum wypłacić się mającym onego wpisać lub kazać wpisać niema.

§. 35.

Podobnymże sposobem przez wyuczenie się Rzemiosła od obowiązku kantonowego uwalniającego, żaden od obowiązku służby mu przynależnego, nie może się dobrowolnie usunąć.

Samowolne oddalenie się innych kantonowi obowiązanych przez nauczanie się iakiego rzemiosła ogranicza się.

§. 36.

Po skończonych Latach nauki Chłopieć takowy u kommissyi RewizyiNEY kantonowey dopraszać się ma o zaświadczenie pozwalające wyzvolenia iego, która nie ma mu odmówić skoro nad 4 cale nie zamierza. Bez takowego pozwolenia nie ma bydź wyzvolonym pod Sztrofem rociu Talarów.

Pod iakiemi kondycjami pozwala się.

§. 37.

Zadeń w Rzędzie y Szeregu będący Żołnierz bez konsensu Regimentowego, ani też żadeń poddany do kantonu obowiązany bez pozwolenia kommissyi RewizyiNEY kantonowey do Mieyskiego y Maystrowskiego Prawa przypuszczonym bydź nie ma.

w Rzędzie y Szeregu będący żołnierze za konsensem tylko Regimentowym Prawo Mieyskie, y Maystrostwa dostać mają.

§. 38.

Gdyby do kantonu obowiązani chcieli w Miastach od kantonu Wolnych, lub Dystryktach osiąść, oprócz tego co się w poprzedzającym §. rzekło, mają raz na zawsze do Kassy Luwali dów, jeżeli w Berlinie 50 Talarów w innych zaś Miastach od kantonu wolnych, y Dystryktach 30 Talarów opłacić, lecz przed tym splodzone onych Dzieci zostają jednak w obowiązku kantonowym tego Dystryktu kantonowego, gdzie się urodzili.

Jak się zachować, gdy obowiązani kantonowi, w Miastach chcą osiąść od kantonu wolnych.

§. 39.

Synowie chłopów, Rzemieslników, y tych Mieszczan, na których stanie nie zasadza się uwolnienie, bez zaświadczenia Pozwolenia kommissyi RewizyiNEY kantonowey na Akademią iść nie mają.

Względem uczenia Synów Chłopskich, Rzemieslnickich, y Mieszczan, którzy nie są wolni.

§. 40.

§. 40.

Pod jakimi
Warunka-
mi uczenie
się po Aka-
demiiach
ma mu bydź
pozwolone.

Lecz takowe attestujące pozwolenie takim tylko bydź ma udzielone, którzy osobliwy dowcip i zdolność z naturalną i stałą do nauk skłonnością okażą, y ktorych Rodzice z własnego majątku koszt na ich łożyć będą, lub też przez wspomagające Stipendia okażą. Próba zdatności powierza się obowiązkom szkół Uczonych, która się odbędzie przez 2ch lub 3ech najwyższych Nauczycieli od Roku iego 14tego. Przy takowej próbie gdy się osobliwsza zdatność okaże, podać się ma toż świadectwo do konsystorza, ażeby podług zdania iego, o Pozwolenie do uczenia się od Landratha lub Podatkowego Konsyliarza Powiatowego prosić. Poczym teń o stanie Majątku Rodziców ma się wywiedzieć y starać się oto traktować z kommissarzami Woyskowemi, ażeby u najbliższej kantonowej Rewizyi Pozwolenie na to odebrać; co ieżeli nie nastąpi, podług §. 113. do dalszey postępować się ma decyzyi. Wygotowany Attest pozwolenia zostaje u Landratha lub Podatkowego konsyliarza poty, póki obowiązany do kantonu świadectwa swey Zdadności do Akademii od Konsystorza nieodbierze, za okazaniem takiego świadectwa y Attestu dopiero tylko u Akademii ma bydź kantonowi obowiązany pod 25 Talarow Sztrofu w Regestr Uczniów Akademickich wpisany.

§. 41.

Co potym
daley bydź
ma.

Za Wydaniem mu Attestatu Pozwolenia znajduie tu to wszystko swe mieysce cokolwiek ustanowiono w §. 14. względem Kondycyjalnie uwolnionych Synów offycyalistow Cywilnych.

§. 42.

Kommissye
kantonowe
Rewizyjne
y onych
wspol-
Członki wy-
znaczają się.

Kommissye Rewizyjne kantonowe nie raz w tey ustawie już rzeczzone z następujących kommissarzów odtąd razem składać się mają iako to:

a) z Woyskowych; ato względem Infantery, z iednego Sztabsofficjera czyli kapitana Regimentu kantonowego, y z iednego Officjera z Depot Baralionu Regimentu tegoż; względem zaś Kawaleryi, z iednego Sztabsofficjera czyli Rotmistrza, y iednego Subalterny Officjera Regimentu kantonowego.

b) z Strony Cywilney; a to względem Wsi:

z Landratha Cyrkułowego y iednego Deputowanego Cyrkułowego, lub gdzie poslednich nie ma, Subiekta o Urządzeniu Cyrkułu należycie wiadomi z innego mają się przez Kamere mianować Cyrkułu.

c) Względem Miast.

z Konsyliarza Podatkowego y iednego Burmistrza Miasta, gdzie się kommissya kantonowej Rewizyi odprawuie. Bydź mają przytomni Landrathowie i konsyliarze Poborcy
nie

nie przez swoich Pisarzów lub kalkulatorów, lecz sami przy Rewizyi Kantonowey znajdować się. W przypadku gdzie to być nie może, ma kamera iednego Dzieła kantonowego swiadomego Deputata Powiatowego, lub Konsyliarza z Kammery, lub innych przysięgłych y w obowiązku będących kwalifikujących się Officiantów Landrathowi lub Konsyliarzowi Poborcy przydać.

w Westfaly podług tamże zaszłego urzadzenia przy Rewizyi kantonowey ieszcze iest Członek z kollegium Kamery przytomnym, i Kamerom w innych Prowincyach nie iest bronno podobnież urzadzić, znajdując to dla Mieysca y Okoliczności być potrzebnie.

§. 43.

Względem Infanteryi, czasu Woyny odbywają Rewizye kantonowe Kommissarze Cywilni z Officyerem od Depot-Bataillonu względem zaś Kawalleryi z Officyerem komenderowanym do tego od Regimentu kantonowego. Nie mogli by się ci do tego uwolnić, tamci więc obowiązani Sami Rewizye odbywać, y o to się starać, aby wszystko w należytem było porządku, y aby Xiązki kantonowe bezpiecznie y dobrze chowane były.

Jak się zachować z rewizyą kantonów Czasu Woyny.

§. 44.

Kommissarze Woyskowi ku podróży Rewizyi kantonowych odbiorą Woienno-formankowe Paszporta dla siebie na 4 konie, y ieden podobnyż na ieden 4ro konny woz z Koszkiem do wiezienia Rol kantonowych, Feldweblów y unter-Officerów. Takowe Furmankowe Paszporta na Rekwizycią Regimentu wydawane będą od Woienno-Ekonomicznych Kamery, którym też Paszporta po skończoney Rewizyi nazad odesłane być mają.

Względem furmankowych Paszportów dla Kommissarzów Woyskowych.

§. 45.

Względem Terminu Rewizyi kantonowey Woienno-Ekonomiczne Kamery z General-Inspektorami i Regimentami ułożą się, y do tego taki Czas obiorą aby, z iedney strony najmniej byt ciężarem dla Wiesniaków, z drugiej zaś strony, aby Regimentom także względem Rewy; nie być na przeszkodzie.

Względem Terminu Rewizyi Kantonowey.

§. 46.

Nie iest wolno Regimentom do wpisania młodych Ludzi przed Rewizyą, lub dla zasiągnięcia iakich wiadomości po uczynioney Rewizyi, Unterofficerów lub komenderowanych bez Pozwolenia Kamery, lub Landrathow i Konsyliarzów Poborców w kantony posyłać.

Regimenta nie mają żadnych Unterofficerów etc. etc. w kantony posyłać.

§. 47.

Wygotowa-
nie Rol Kan-
tonowych.

Szczególnych kommissarzow Rewizyi jest obowiązkiem
Spisanie y Wygotowanie dokładnych Rol kantonowych,

§. 48.

Schema
podług któ-
rey Role
wygotowa-
ne będą.

Wszystkie Role mają być pisane podług Schemy do tego
urządzenia przyłączoney.

§. 49.

Wszystkie
kantonowe
Dymy, y
w onych u-
rodzeni Sy-
nowie do
kantonu
obowiązani
mają wte
bydź wcią-
gnięte.

W tych wpisać się mają wszystkie do kantonu obowiązane
Dymy y w onych urodzeni do kantonu obowiązani Synowie, i
Umarli wymazać; przy każdym lecz do kantonu obowiąz-
nym ma się odnotować jego skład Ciała, Wiek y Wzrost, nade-
wszystko zaś zaniechać się nie ma opisania zaszłych odmian
po przeszley Rewizyi, iako też dokładnego wyrażenia po-
większenia lub zmniejszenia Dymów, i przy każdym znalezie-
niu Przybytku dołączyć się ma adnotacya, z kąd przybył, Sy-
nowie Jego już będące, gdzie się rodzili, y do iakiego kanton-
owego Regimentu należą.

§. 50.

Woyskowi
y Cywilni
kommissar-
ze Kommu-
nikować so-
bie winni na
przemiany
Summacyą,
takowych
Rol.

Ażeby wszystkie Role kantonowe iak nayakuratniey z sobą
się zgadzały Woyskowi y Cywilni Kommissarze, wspólnę mają
Role summować, przyczynę Dyfferencyi, ieżeliby się znalazła,
wysledzić y względem Przypadków potrzebuujących Uwagi iako
y wątpliwych ułożyć się, potym zaś wzajemnie podpisać.

§. 51.

Stawienie
się kantoni-
stów do Re-
wizyi kan-
tonowej.

Wszyscy do kantonu obowiązani od 16 do Lat 45, mają
się corocznie u Rewizyi kantonowej stawić, lub Attestem z
Sądow Zwierzchnich wyrażającym ważne przyczyny nie
stawienia się złożyć.

§. 52.

Którzy od
stawienia się
są wolni.

Od stawienia się jednak tego uwolniaią się ci,

- a) Którzy prawem od zaciągnięcia do Regimentow, kondy-
cyonalnie lub bez kondycjonalnie są wolnemi y
- b) Ci Kantonisci, ktorzy już 45 Rok wieku swego zakon-
czyli, tacy albowiem już nie są więcey obowiązani Re-
gimentowi.

c) Ci

- c) Ci którzy są zakonnotowani do Wożenia Prowiantu Artylleryi, Podwod i do Pakowania, a otrzymali uwalniające zaświadczenia. Nakoniec
- d) Wszysey ci, którzy podług słusznego zdania y przekonania Kommissyi kantonowych do żadney służby w Woyску nie są użyteczni, ażeby takowych Ludzi bez potrzeby nie mitrzyć.

§. 53.

Bawiącego się w Kraiu Cudzoziemca stawienie się w ten czas tylko ma być żądane, jeżeliby się zdawał Zwierzchości Mieyscowey być podeyrzanym, iż jest do Kantonu obowiązany.

Kontynua-
cia poprze-
dzającego §.

§. 54.

Kommissarze Policyini, albo Przełożeni nad Mieszczanami po Miastach, także Woytowie y Sędziowie po Wsiach mają do Kantonu obowiązanych z każdego Mieysca, bez Roznicy Regimentu do którego należą, przed sobą stawić według ich gruntowney lub na niegruntowney powieści dać wiadomość, y Regestr dokładny od ostatney Rewizyi wyszłych, lub gdy się wyprowadzili Gospodarze iako też Nowoweszłych Zagranicznych kommissyi Rewizyney kantonowej podać.

Obowiązek
Kommissar-
zów Pol cy-
nych, Prze-
łożonych
nad Miesz-
zanami.
Woytow y
Sędziow
przy stawie-
niu kanto-
nistów.

§. 55.

Obowiązani Magistraty, Zwierzchności Sądownicze y Amtmani mieć staranie o dokładne stawienie obowiązanych do Kantonu z ich Dystryktu, i czule mieć oko na to, aby ile można tajemnemu zapobieżono było Zynkaniu.

Względem
Magistra-
tów Zwierz-
chności Są-
dowych y
Pisarzów
Urzedo-
wych.

§. 56.

- Duchowni po Miastach y Wsiach mają,
- a) corocznie w Dniu stawiającym się Obowiązanych kantonowi, przez Rząd lub Woyta dokładnie przez ich zrobioną y na Mieyscu przysięgi podpisaną Tabelę w przeszłym Roku kantonowej Rewizyi w Parafyi ich urodzonych, y umarłych Płci Męskiej, kommissyi kantonowej Rewizyney podać, adnotując dokładnie, Stan Oyca, Imię y Numer Domu; Tym końcem więc wyraźnie ustanawia się, iż w tych Mieyscach gdzie ieszcze Numerowanie Domow nie zaszło, to bez zwłocznie ma nastąpić.
 - b) Dla zapobieżenia nie mogących się potym łatwo pozbyć omyłek, nie ma się dawać na Chrzcie równe Imiona więcej synóm iednego Obowiązanego do kantonu, y

Obowiązki
Duchow-
nych wzglę-
dem Rol ka-
tonowych
po Miastach
y Wsiach.

c)

- c) Zadnemu Chłopcowi Rzemieslnikowi kantonowi Obowiązemu bez pozwolenia Zwierzchności Mieyscowey nie ma się Metryka wydawać, które pozwolenie iednak tylko w ten czas, y to bezpłatnie udzielone bydź musi, jeżeli takowy chłopiec Rzemieslniczy do pozyskania Prawa Mieyskiego y Maystrowskiego kwalifikuje się.

§. 57.

Względem
Duchow-
nych po
Młastach y
Dystryk-
tach od kan-
tonu wol-
nych.

Duchowni po Młastach y Dystryktach od kantonu wolnych obowiązani są dając Szlub o Mieysce urodzenia małzonka, chrzcząc zaś o mieysce Oyca urodzenia, y czy są osiedli, dokładnie się wywiadywać, y oświadczenia tych Ludzi w ksiązkę kościelną zapisać. Tych którzy się w mieyscach kantonowi Obowiązanych urodzili, powinni co rocznie 1go Augusta dokładny Extract Zwierzchnosci mieyscowey odesłać, te zaś dla dalszego Uwiadomienia Kommissyi kantonowych Rewizyynnych podadzą owy Extrakt Landratowi.

§. 58.

Względem
Listow wy
Zwolenia y
metryki cze-
ladnika Rze-
mieślnika
kantonowi
obowiąza-
nego.

Listy wyzwolenia y Metryka Rzemieślnika Czeladnika kantonowi obowiązanych mają bydź w skrzyńce Cechowey chowane, nim iako Mieszczanin y Mayster nie osiadzie.

§. 59.

Względem
Paszportu
wędrownego.

Czeladnik względem swojej wędrowki albo od Regimentu, albo od kommissyi Rewizyynney kantonowey oprócz Listu wyzwolenia dostanie ieszcze Paszport wędrowny, końcem czego tam, albo tu przynaymniey raz osobiście stawić się musi.

§. 60.

Dalsze po-
stawienie
względem
tey Materyi.

Wędrowny Paszport dla chłopca Rzemieslnickiego, ma się dawać na Lat Trzy, który do Magistratu lub do Zwierzchności sądowey się odeszle, takowy zaś w ten czas, tylko bydź ma odmowiony, gdy chłopiec Rzemieslniczy iest niepewny, y osobliwego wzrostu.

Magistraty lub Zwierzchności Sądowe przy Wydaniu Paszportu żądać mają od Czeladnika, albo kaucyi realney, albo gdy ten żadnego nie ma majątku, w przytomności swoich Rodziców czyli Opiekunów dając sobie rękę ma przyrzec, iż z kraju nie wyjdzie, y przynaymniey co rok naybliższym swoim krewnym y opiekunom gdzieby się znaydował, doniesie.

§. 61.

§. 61.

Chłopcy Rzemieslnicy Wędrujący po Miastach bawia-
cy się mają być corocznie iak nayścisley wyszukani, y osob-
na z onych ma się zrobić Lista, gdzie ich Imię, Wiek, Mieysce
urodzenia y Professya, razem kiedy y na iak długo Paszport
Wędrowny iest wydany, być ma zapisano. Takowe Listy
mają podać Magistraty Miast kantonowi obowiązanych do
Kommissyi czasu Rewizyi kantonowey co rocznie; Magi-
straty zaś Miast od kantonu wolnych, oprócz takowych Tabel
wyżey wzmienionych, mają ieszcze Listę tamże się bawiących,
do klasy Chłopców Rzemieslników Kantonowi obowiązanych
nienależących Poddanych, z wyrażeniem ich Imienia, Wiek
Mieysca Urodzenia y Rzemiosła co rocznie na początku Au-
gusta do Kammery nadesłać, aby też Kammera Kommissyą Re-
wizyyną kantonową otym zawiadomić mogła.

Bawiający się
po miastach
Chłopcy
Rzemieslni-
cy, mają
być do co
roczney Re-
wizyi kan-
tonowey
pociągani.

§. 62.

Tey Kommissyi iest powinnością przy roczney Rewizyi
stawienia się Chłopców Rzemieslnicznych Wędrujących do Kan-
tonu Obowiązanych w Jey Dystrykcie znajdujących się żądać,
Paszport onych wędrowny przejrzyć, który ieżeliby skończył
się, a Ukazyciel onego do zaciągnięcia był by zdatnym, natych-
miast go do naybliższego Garnizonu dla Przetransportowania
do Regimentu kantonowego oddać y Magistratowi lub Zwierzch-
ności sądowey gdzie się urodził otym donieść.

Co komis-
sy przy tym
uważać ma.

§. 63.

Ieżeliby chłopiec Rzemieslniczny na Wędrowce umarł,
Zwierzchność tego Mieysca, gdzie Jego śmierć zaszła, iest
obowiązana, Paszport wędrowny: (Kundschaft,) z przyłącze-
niem Sepultury w Formie Wiary godney, bezpłatnie wydać się
powinney, do mieysca gdzie się należy odesłać.

Ieżeli Cze-
ladnik Rze-
mieslniczny
na Wędrow-
ce umiera,
Paszport
Wędrowny,
ma być
odesłany na
mieysce
gdzie się na-
leży.

§. 64.

w Dystrykcie kantonowym bawiający się, a do drugiego in-
nego Regimentu obowiązani Kantoniści, podobnie z Potsda-
mu Chłopcy Sieroty mają być od Kommissyi kantonowych
rewizyynych podług przepisu mierzone y zapisane.

Co się ma
uważać
względem
kantonisty
w Dystryk-
cie kanton-
owym bawia-
cego się, a do
innego Regi-
mentu nale-
żacego.

§. 65.

Dla ulżenia podobnego zapisana Amtmani Woytowie y Są-
dy, nie tylko dokładne Tabeli takowych Ludzi z adnotacyą
mieysca ich urodzenia do Kommissyi kantonowey czasu Rewi-
zyi podać, lecz też y onych samych do Kommissyi stawić mają.

Co przy tym
Amtmanow
Sędziów i
Sądów,
również

§. 66.

Kommissyi
Kantonowey
jest
Powinno-
ścią.

Do niey należy po skończoney Rewizyi wydać Extrakta Regimentom z ich Tabel które prowadzić mają osobno względem Ludzi, o których mowa, y podobnie względem Chłopców Sierot dla Szeffa Potsdamskiego Domu Sierot uważać, aby takowi Ludzie od Regimentów do których należą nie byli więcej nakazani do miary.

§. 67.

Względem
zapisania
tych do kan-
tonu obó-
wiązanych,
którzy za
Furmanow-
w Woysku
użyci bydź
mogą.

Czynnością jest także kommissyi kantonowych Rewizyjnych zapisania takowych Poddanych do kantonu Obdwiązanych, którzy Kraiowy czasu Woyny iako furmani przy Woysku służyć mogą. Tacy Ludzie przeto dokładnie mają bydź w Rolach adnotowani, y z pomiędzy onymi najlepsi y nayszybsi do Artylleryi i Prowiantowych podwod wybierani.

§. 68.

Do Artylle-
ryi y Pro-
wiantow-
wych Pod-
wod osobli-
wie żonaci,
mocni, zdro-
wi Ludzie
wybierani
bydź mają.

Przy wyborze tych Ludzi naybardziej na to wzgląd mieć potrzeba, aby byli żonaci, mocni zdrowi, y przy zapisaniu, aby niemniej nad 25. a nie więcej nad 35. Lat mieli.

§. 69.

Wybor też
należy od
Landratha i
Konsyliar-
zów Pobor-
zy.

Wybor też nie należy do Regimentow lecz szczególnie do Landratha, i Konsyliarzów Poborców, którzy też ręczyć muszą, że potrzebne posiadają przymioty.

§. 70.

Względem
Przysięgi
do Artylleryi
y Prowiantow-
wych
Podwod
wybranych
Furmanow.

Wybrani do Artylleryi y Prowiantowych Podwod Furmani przed Kommissyą kantonową rewizyjną zaprzysiężą, przyczem się onym oznaymuie, iż obowiązani są Lat 12 służyć iednak w też czas tylko aktualnie swoją pełnić mają służbę, jeżeli w ciągu ich Służby zaydzie Woyna. Oprocz czego uważani są za urlopowanych, ztąd iednak roznicą, iż Jurysdykcyi ich Sądow y Zwierzchności Gruntu iedynie tylko podlegają.

§. 71.

Odeyscie
takiego Fur-
mana iak za-
stępować.

Jeżeliby taki Furman odszedł, lub by czas Jego służby się skończył, wraz drugi na Jego miejsce powinien bydź wybrany y zaprzysiężony, Wysłuzonemu zaś Abszyt bezpłatnie wydany.

§. 72.

§. 72.

Zaprzysiężonego Artylleryi lub Prowiantu furmana nie mogą Regimenta ani do Fizylierow, ani do Depot Bataillonu oddać, ani też czasu Woyny za potrzebnych dla siebie Furmanow brać nie powinny, lecz owszem takowi z reszty Kanstonistów własnego Kantonu obrane, a gdy na ich Wybor z Landrathami lub Konsyliarzami Poborcami się ułożą, przez tychże zaciągani być mają.

Przysięgły Furman, ani do Fizylierow, ani do Depot - Bataillonu oddany być nie ma.

§. 73.

Dla rozsądzenia Defektow ciała Obowiązani do Kantonuści mają się stawić do Garnizonu, ażeby tam przez Chirurga Regimentowego examinowanemi byli. Znalezieni do Służby nie zdadni mają się w Rolach Kantonowych adnotować, bez stawienia się iednak więcej do Rewizyi.

Względem Kantonistów mających Defekta uleczyć nie mogące.

§. 74.

Przeciwnie ci którzy uleczyć mogące mają defekta, y do Stawienia się Regimentowi za zdatnych poczytani będą, mają Regimentowemu Chirurgowi na kuracyą być oddani, taki, gdy z dowiedzioney niesposobności potrzebne do tego kosztu nie będzie mógł sam opłacić, więc Lekarstwa, wprzód od Ober - Collegio Medyco za potrzebne uznane, z Woennych kas zaaszygnowane być mają.

Uzdrowić mogące się Defekta.

§. 75.

Regimentów jest obowiązkiem mianego odchodu krajowych Rodaków przez General Inspektorów 6cio Tygodniami przed stawieniem się Kammerom Woennu Ekonomicznym Nazwikami, i tak specyalnie podać, aby się widzieć dało wyraźnie z tych Tabel miejsce urodzenia odeszłego, czyli umarł, czyli dezterterował, czyli abszytowany i w tym zdarzeniu z jakich przyczyn, y dokąd uwolniony został. Po doysciu tych Regestrów Kammary z Regimentem nie w iedney Prowincyi mającym Kanton, iak nayspieszniey względem wybrania y oddania potrzebnych Kantonistów na miejsce odeszłych mają się skommunikować, aby potrzebną do Landrathow y Konsyliarzów Poborców uczynić Dyspozycyą, lecz przytym szczególną mieć mają na to Baczność aby Wies, wproporcyi Miast, Powiat ieden nad drugi, Prowincya iedna nad drugą, przynajmniey gdy tego konieczność nie wymaga, tym mniej zaś umyślnie uciemieżane niebyły.

Względem podania Tabel odeszłych.

§. 76.

§. 76.

Względem
Wybierania
kanton-
istów y ia-
kim sposo-
bem.

Na Zalecenie Kamer, Landrathowie y Podatkowi konsyliarze Wybieranie Kantonistów dla zkompletowania odeszłych od Regimentów sami iedynie exekwować, y do komenderowanych ku temu Officyerów, na czas naznaczony y na umówione Mieysce dostawić mają. Mieysce dostawienia bydź ma albo w samym Dystrykcie kantonowym, albo przynaymniej przy Granicach tegoż.

§. 77.

Którzy oso-
bliwie wy-
bierać się
mają.

Bez Excepcyi zwłaszcza Ci wybierać się mają, których przez kommanderowanych do Rewizyi kantonowej Officyerów za nayzdacieyszych znaleziono, ieżeli nie zachodzą prawne przyczyny onych uwolnienia, lub ochronienia: Względem czego Landrathowie y Podatkowi Konsyliarze donieść Kammerom są obowiązani. Wybrani zaś Synowie iedynacy ani do Huzarów, ani do Batalionu Fizylierów, ani nawet do Gwardyi oddawani bydź nie powinni.

§. 78.

Względem
Pomocy
Woysko-
wey przy
Wybieraniu
gdy Land-
rath lub po-
datkowy
Konsyliarz
tego potrze-
buie.

Landrath lub Poborca Konsyliarz przy Wybieraniu, gdy znayduie bydź potrzebnym pomocy Woyskowej, Regimenta więc są obowiązani, na Jego żądanie, kilka Unterofficyerów onemu przysłać, którzy Wybrow pod Jego Dyrekcyą y podług Jego przepisu wyexekwują.

§. 79.

Po skonczo-
nym Przy-
stawianiu
odchodu
dalsze za-
ciąganie
aż do przy-
szłego Roku
mieysca
mieć nie ma.

Po Zaciąganiu y Dostawieniu potrzebnych na dokompletowanie odeszłych Rodaków Regimenta aż do przyszłego Zaciągu, żadney do Kantonistów nie mają mieć Pretensyi.

§. 80.

Do kaźdey
zaś kompa-
ny czyli
Szwadronu
dwóch Lud-
zi więcej
ma bydź do-
dano.

Gdy między tym czasem, to iest od podania Regestru Odchodowego do Zaciągu Kantonistów, odchod się trafiać lub teń przypadek zdarzyć się może, iż przy obeyrzeniu dostawionych Kantonistów ieden lub drugi znalazby się do służby nie zdacnymi, dla załatwienia przeto takowej trudności, do kaźdey kompani czyli Szwadronu dwóch Ludzi więcej nad Regestr odchodowy bydź ma dostawiono. Z Takowej Rezerwy co by się u Regimentów po zupełnem Dokompletowaniu odeszłych Rodaków pozostało, y onym nie było potrzebnym, ma się odesłać nazad do kantonu zawiadamiając o tym Landratha lub Konsyliarza poborcy. Co zaś z tych Regimentu nad Liczbę swego Odchodowego Regestru zatrzymują, przy podaniu póź-
niej.

nieyszego Regestru odchodowego mają dokładnie wyrazić, albowiem na kompletowanie odeszłych prawdziwych Rodaków z tego tylko Dystryktu kantonowego tyle żądać mogą ile liczba ustanowiona; y żadnemu Oflicierowi pod Pretextem stawienia, nie iest wolno brać do usług swych Kantonistow.

§. 81.

Na ostatek powinni Regimenta co rocznie podać do Kammer regestr iasnie wymieniający ile mają Rodaków Imieniami y Nazwiskami, z kąd są Rodem, y czyli iako Rodacy lub iako Zagraniczni służyć. Kamery zaś podobneż wiadomości od Dystryktów kantonowych przez Landratha y konsyliarzów Poborców zaciągną, a to końcem tego wszystkiego przeyrzenia y oraz też złemu Czazem wydarzyć się mogącemu Użyciu zapobieżenia.

Regimenta co rocznie podać mają Regestr znaydujących się u nich Rodaków.

§. 82.

Kantonista wałęsający się gdy został w podeyrzaniu wyyscia za granicę, lub gdy się Czasu Rewizyi kantonowej skryie, a potem znowu iest widzianym, ma bydź oprocz zwyyczajnego dostawienia Czasu do Regimentu do którego należy oddany.

Względem Niepewnych Rodaków, y iak się względem tego zachować.

§. 83.

Z takim dopiero podług §. poprzedzającego obeysć się ma iakoby z zagranicznym, Jeżeli Woienno-Ekonomiczna Kamerra wspólnem Doniesieniem Landratha i Konsyliarza Poborcy oraz też Zwierzchności Sądowej na to pozwala.

Znaki Niepewności.

§. 84.

Tem pozwoleniem nadaie się razem Regimentowi Prawo, przy nim urodzonych y wychodowanych Synow takiego niepewnego Rodaka stawić za Zagranicznego, rownie iak ma Prawo względem Synow nieosiadłych zagranicznych.

Kiedy się taki niepewny Rodak za Zagranicznego stawi.

§. 85.

Takiego niepewnego Rodaka Synowie na mieyscu do Kantonu obowiązaniem urodzeni, rownie z Synami ośiadłych Zagranicznych należą do kraju.

Co ztąd wynika.

§. 86.

Ustaie to w
ten czas, kie-
dy może
znowu bydź
Urlopowa-
nym.

w Przyszłości ieżeli stawiony za Zagranicznego niepewny Rodak z powodu dobrego swego sprawowania się, y Poprawy Moralności znowu będzie Urlopowanym, wstępuje więc też znowu w Prawo Kantonistow.

Względem
Kantoni-
stow samo
przez się
chcących
weyść w
służbę, y Do-
stawienia o-
nych nazad
do Landrata
dystrykto-
wego.

§. 87.

Poddani ktorzy z Zuchwałości ku swym Panom od tychże uciekają, y weyścia do Regimentu żądają, mają bydź od tegoż do Landratha Dystryktu do którego należą nazad odesłani,

§. 88.

Ten powi-
nien tę spra-
wę indago-
wać, y

Ten jest obowiązany zaraz examinować, czyli takow-
y Poddany na Pana swego żalić się ma Przyczynę, w któ-
rym przypadku na żądanie Jego do Regimentu kantonowego,
do ktorego należy, dostawi go, przeciwnie zaś do Pana swego,
dla ukarania odesle.

§. 89.

Protokół
względem
tego zrobio-
ny do Kam-
mery odes-
łać.

Protokół Examinu ma Landrat do przełożoney nad sobą Kamery nadesłać, ktora dalszą swą Decyzją Regiment za-
wiadomi.

§. 90.

Lata służby
Kantoni-
stów deter-
minują się
pod pewne-
mi okolicz-
nościami.

Chociażby Kantonisci w Rolach Ich Urodzenia, iako ak-
tualni Rodacy wyrażeni byli, co Rok też się urlopowali, lub
też za Zagranicznych deklarowani byli, Czas ich służby na
Lat tyle bydź ma ograniczonym aż Dokłompetowanie Regi-
mentów w Proporcyi ich Kantonów nieodbycie onym potrzeb-
ny. Z pomiędzy w tym Regulamencie względem Abszytowa-
nia szczególnie wzmienionych przyczyn, Dwudziesto Letnia
Służba Kantonisty bydź powinno naypierwszą, gdy okazać
może że po skończonych tych Latach, nie będąc ciężarem
publicznemu wsparciu Inwalidow, lub nie żądając więcej, iak
tylko Prawa Mieyskiego y Maystrowskiego, żywie się iest w
Stanie.

§. 91.

Przeciąg
Roku Woy-
ny liczony
bydź ma za
dwa Lata
Pokoiu.

w Czasie takowey Dwudziesto Letniej Służby, Rok jeden
Woyny liczyć się będzie za Dwa lata Pokoiu.

§. 92.

§. 92.

Landrathowie i Konsyliarze Poborcy zaraz po Publikacyi niniejszego Regulamentu i na potym co rok dnia 1. Sierpnia powinni Listę wysłużonych Lat 20 i więcej Rodakow mianowicie wyrażonych Kammerom przesłać.

Regestra
bywszych
dłużey nad
Lat 20 w
Służbie
Woysko-
wey ma
bydź do
Kammer po-
dany.

§. 93.

Na Woienno Ekonomicznych Kamerach przeto zależy dla takowych Rodakow, którzy przy Ogłoszeniu tey Ustawy Dwudziestą Letnią Służbę bądź spełna, bądź licząc w to Lata Służby Czasu Woyny zakonczyli, y siebie z własnego żywć mogą sposobu, bez względu na Ich wzrost, Abszyt u Regimentów wyrobić, a to podług proporcji mogącego się stać do kompletowania z Kantonu, w tym sposobie iż w Roku pierwszym ci bez których w Kraiu obeysć się nie można, w Roku drugim którzy na dłużey służyli, a w następujących po nich Latach wszyscy ci, którzy nad Lat 20 przymuszonym sposobem służą, abszytowani bydź mają tak, iak Dokompletowanie z Kantonu pozwala.

Dla Kantonistów mogą-
cych siebie
samyh ży-
wić, Abszy-
ty mają wy-
robic Ka-
mery suc-
cessive.

§. 94.

Skoro Ci, którzy właśnie 20 Lat wysłużyli, są abszytowani, takim że właśnie ma się postąpić sposobem y z temi którzy na potym 20 Letnią swą Służbę dokonczą. Względem Czasu 20 Letniey służby, czyli zupełny w swoim Rachunku, żadna nie może wyniknąć Sprzeczka. W przypadkach zaś wątpliwych, oprócz Rol kantonowych, udać się ma do Regestrów podających się co rocznie do Ober-Woienno Kollegium.

Y takim że
sposobem
co rocznie
kontynuo-
wać ztymi,
którzy czas
swey służ-
by skoń-
czyli.

§. 95.

Abszyta Dla Kantonistów powinny bydź przez Szeffa lub Kommendanta Regimentu podpisane, Pieczęcią Regimentową przyciśnioną bezpłatnie wygotowane, i że to bez płatnie się stało, wyraźnie na Abszycie powinno bydź adnotowane.

O Abszy-
tach y be-
zplatnem
wygotowa-
niu.

§. 96.

Zwierzchności Sądowe pod Sztrosem 50 Talarów żadnemu w Szerugu stojącemu Żołnierzowi podług oznaczenia Paragrafu 29. y 30. dawać nie mają Gospodarstwa rolniczego, póki nie jest Abszytowanym, Regimenta zaś takowemu Żołnierzowi Konsens do Ożenienia się, czyli Zaswiadczenie Pozwolenia Ożenienia się z Osobą która już podobne Gospodarstwo Rolnicze posiada, lub iako ledyna Sukcessorka po Śmierci Oycy nabywa, dać mają z tym Warunkiem; że z Gruntu

Zadnemu w
Szeregu
stojącemu
kantoniscie,
nie mające-
mu Abszytu
nie ma bydź
dana Rola.

że z Gruntu tego nigdy o Abszyt prosić się nie powinno, Regimenta owszem w takowym przypadku pomimo przyłączonego Warunku także koniecznie udzielić Abszyt są obowiązani.

§. 97.

Bez Dołączenia się Kommissyi Kantonywej Abszytowanym bydź Kantonista nie może.

Regimenta, Kantonistę lub do Kantonu Obowiązanego, Abszytować przez się nie mają Prawa, lecz kwalifikacyą do tego powinna w przód Kommissya Rewizyyna kantonowa wyexaminować y wypróbować, od czego jednak niezdadni do Służby wyłączają się y abszytowanie onych iedynie od zdania Regimentu zależy.

§. 98.

Abszyta dla dalszego Urządzenia mają bydź Powiatowym i Podatkowym, Konsyliarzom przesyłani.

Obowiązani do Kantonu dla Abszytowania się, stawić się do Garnizonu nie powinni, lecz Abszyta ku dalszemu Starunkowi do Landratha i Poborowych konsyliarzów nadesłane bydź mają, aby Ci, jako najusilnieyszym Ich to jest obowiązkiem wyraznie o to staranie mieli, iżby Kantonisci ieżeli ich Abszyta stosują się do obiecia iakiego sposobu Zycia, temuż Zamiarowi aktualnie zadosyć uczynili, inaczey ma bydź Abszyt onym znowu odebrany.

§. 99.

Zadeń Kantonista za siebie nie ma stawić Zagranicznego

Zadnemu do Kantonu obowiązemu za siebie zagranicznego przystawiać nie pozwala się, lecz musi sam Oyczyźnie służyć. Gdy zas Abszytowanie onego iest potrzebne, więc pomimo tego dać się powinno.

§. 100.

Ukaranie tych którzy złośliwym sposobem czasu służby Woiennej nie zdadnemi się czynią.

Tacy, którzy złośliwym Sposobem czasu Służby Woiennej niezdadnemi się czynią, 20 razy mają biegać w Regimentcie przez Rozgi, poczym ieżeli są do tego zdadni oddani bydź mają do Artylleryi do Berlina która znymi iako Zagranicznymi rządzić może.

§. 101.

Względem Osob udających chorób iaką lub Kalestwo.

Umyślnie Chorobę lub Wady Ciała dla pozbycia się przez to Służby Woyskowej Udający, powinien bydź cielesnie, karany a podług okoliczności Rzeczy powinien biegać przez Rozgi.

§. 102.

§. 102.

Ci, którzy do Kantonu Obowiązanego ukrywają, lub zatrzymują, podług stanu okoliczności, nie tylko mają być wskazani na karę pieniężną od 5ciu do 50 Talarów, lub na karę cielesną proporcjonalną, lecz też do poty mają być aresztowani aż znowu dostawiają ukrytego.

Względem tych którzy do Kantonu obowiązanego ukrywają lub zatrzymują.

§. 103.

Nim który podług poprzedniczego wyrażenia ukaranym będzie, mają być wprzód podług formalności prawnych odbyte Examina, na fundamencie których zapaść ma prawny nie wzruszony Sądowniczy Dekret.

Nim kara nastąpi mają być dokładne Examina, y na prawie fundujące się Dekreta,

§. 104.

Zwierzchności, Magistraty, Urzędnicy, y Duchowni, zaniedbujący podania Regestrów w należytych czasie, iak się od nich podług tey ustawy wyciąga, lub gdy też Registra nie są podług przepisu zrobione, lub gdy o Dostawienie do kantonowej Rewizyi Poddanych do kantonu obowiązanych nie starają się, podług okoliczności Rzeczy, Sztrofeim od 2ch do 5ciu Talarów mają być ukarani.

Względem kary na Zwierzchności Sądowej y na Duchownych nie przysyłających w swym czasie Regestrów podług przepisu.

§. 105.

Kommissarze wydziałowi, Przełożeni nad Mieszczanami, Woytowie y Sądy zaniedbujące stawić Poddanego do kantonu obowiązanego u Rewizyi kantonowej, lub gdy zaniechaliby obowiązków w tey ustawie na onych włożonych, mają być podług stopnia od 2 do 5ciu Talarów pieniędzmi, lub proporcjonalnie na ciele ukarani.

Względem kary na tych którzy stawienia kantonisty do Rewizyi zaniedbują.

§. 106.

Do Szefów kompanicznych, Sztabs-Officerów, Woienno Ekonomicznych Kamer, również do Ziemskich y Poborowych Konsyliarzów mamy zaufanie, iż nigdy nic takiego nie popełnią co by względem Stronności, Uciesnienia, lub Podkupu podeyrzenie wzbudzić mogło, lecz pomimo tego spodziewania się, gdyby kto stałby się winnym, powinien podług wydarzonej okoliczności dla przestrogi innym iak naysurowiej być ukaranym.

Ukaranie Stronności uciesnienia lub podkupu

§. 107.

Jeżeliby kto aczkolwiek najmniejszego w Interessie kantonowym od Kantonisty wziął co w podarunku, y przez to stał

Y innych nieprzyzwolonych Czynności.

się winnym podkupu, napisany w tym Indagacyiny Protokół, ku Sądowemu Rezolwowaniu y dla wyraźnego ukarania winnego do kompetencyinych Sądów tam, gdzie się należy, bydź ma odesłany, zawiadamiając otym Ober - Kollegium Woienne, przyłączeniem Extraktu Dekretów na mocy Praw nie wzruszonych.

§. 108.

Względem
kary na złe
używają-
cych Abszy-
tu.

Kantoniści y do kantonu obowiązani Poddani, gdy na złe używają Abszyta onym od Regimentu udzielone, mają bydź przez Kamery podług okoliczności Rzeczy y Stopnia Przewinienia bądź pieniędzmi, bądź na Ciele ukarani.

§. 109.

Podział kar
pieniężnych

Kar pieniężnych w porzedzających §. §. za przewinienie udeterminowanych, zawsze połowę odbierze Delator oznajmujący z zamilczeniem jego nazwiska, a połowa idzie do Generalney Kassy Inwalidów.

§. 110.

Nadgroda
dla Inwali-
dów.

Takowi Żołnierze, którzy w naszej Służbie Woyskowej zostali Inwalidami, mają bydź albo w Służbie Cywilney podług ich zdadność umieszczeni, albo przy Instytucie albo przy Kompanyi Inwalidów przyięci, albo mają bydź Łaskawie opłatą Talaru na Miesiąc opatrzeni.

§. 111.

Co do Jurys-
dykeji Obo-
wiązanych
do Kantonu
Żołnierzy.

Do Kantonu Obowiązani, aż do aktualnego onych zaciągnięcia, są Jurysdykeji swych Panów Dziedzicznych podlegli, która onym Pozwolenia do Ożenienia się, pomimo udawania się o to do Ziemskich, i Poborowych Konsyliarzów udzielić może. Lecz ci skoro tylko u Chorągwi zaprzysięgli, iuż są pod prawem Regimentowem, zkąd po odebranych Abszycie wracają się znowu do pierwszych swych Posług Cywilnych.

§. 112.

Względem
sprzeczek w
Okoliczno-
ściach kan-
tonowych, y
iako one re-
zolwować a
to w pierw-
szej Instan-
cyi.

Wszelkie w okolicznościach kantonowych wydarzające się zazalenia, sprzeczki y wątpliwości, któreby z Zadecydowania lub Tłumaczenia Regimentowego wyniknąć mogły, iako też Abszytowanie w Szeregu y nie w Szeregu będących Kantoniści, należą do Kommissyow Rewizyinych kantonowych, które mają to co rocznie, y za zgodzeniem się Woyskowych y Cywilnych Kommissarzów wspólnie rozsądzic.

§. 113.

§. 113.

w Przypadku gdy się co nierozsądzi, Kommissya Woyskowa ma donieść do Regimentu, Kommissarze zaś Cywilni do Kamer, które ku końcowi temu wspólnie wyznaczają Kommissyą.

Co do drugiej Instancyi.

§. 114.

Kommissya takowa składać się ma z Strony Militarney, z dwóch Sztabs Officyerow garnizonu tego gdzie Collegium Kamery zasiada, y jednego Garnizonowego lub Regimentowego Audytora, z strony zaś Cywilney z Dyrektora Kamery, Konsyliarza odbywającego Interessa Woyskowe y z Justycyariusza z Kollegium. Jeżeliby zaś w tem mieyscu, gdzie Collegium Kamery zasiada, zadnego nie było garnizonu, lub te składałyby się Fizilierow lub Depot-Batallionów, takowa więc Kommissya z jednego Sztabs-Officyera Regimentu kantonowego, y jednego Konsyliarza Kammary, być ma złożoną.

z Jakich Członków druga Instancya ma się składać.

§. 115.

w Przypadkach, w których by y Kantonowa Kommissya, względem wspólnego zadecydowania zgodzić się nie mogła, odeszła się Akta do Naszego Ober-Woiennego Collegium, które wszelkie kantonowe okoliczności podług tego Regulamentu, w ostatniej Instancyi ma rezolwować. Gdy zaś w tem, lub owem Punkcie urządzenia ninieyszego wątpliwość iaka okazać by się miała na ten czas Ober-Kollegium Woienne znieść się powinno z Generalnym Dyrektorium, rzecz tę roztrząsając, y wspólnie podług Okoliczności, prosto Nam rzecz tę całą przesłać do finalney Naszey Decyzyi.

Co do trzeciej.

§. 116.

Zachodzące Sprzeczki po między Regimentami względem granic Kantonu, y względem Pretensyi Kantonisty, należą do Naszego Ober-Woiennego Collegium.

Sprzeczki między Regimentami, względem granic kantonu.

§. 117.

Wszelkie Interessa kantonowe y wynikające ztąd sprzeczki, wolne być mają od Oplat Sztempla y Szportulów; Interessa też Militarne pod Pieczęcią Rządową teyże wolności co do opłaty Poczty używać mają, od czego jednak, Suppliki y Memoryaly Suplikantów y dające się na nie Rezolucye iako do tego nie należące wyłączają się.

Wszelkie Interessa kantonowe od opłaty Poczty Sztempla, y Szportulów uwolniają się.

Naosta-

Naostatek zawarte w tém Urządzeniu Przepisy ieszcze raz wyraznie potwierdzamy, y ażeby tak od Naszych Woyskowych, iako też Naszych Kraiowych Collegiow zachowane były mieć chcemy.

Rozkazuiemy przeto wszystkim Naszym Woyskowym y Cywilnym Dykasteryom y Oficialistom iako też wszystkim Naszym wiernym Stanóm, Wazallom y Poddanym tak łaskawie, iako ściśle iak nay posłuszniey do tego się stosować, końcem czego Urządzenie to w krótkiey Treści co rocznie raz przynaymniey, a to w pierwszą Niedzielę po Michale ma bydź publikowano z Ambon; y

Na Dowod ninieysze Urządzenie Kantonowe Własną Reką podpisaliśmy, y Pieczęć Naszą Krolewską przycisnąć rozkazaliśmy.

Działo się y wydano w Berlinie dnia 12. Lutego 1792.

Fryderyk Wilhelm.

de Möllendorff.

de Vofs.